

Verhale van die Antieke Wêreld

Gode Wat
Mense Help

Gode Wat Mense Help

Mense het nog altyd hulp nodig gehad om in die wêreld te oorleef. In die moderne wêreld is dit tegnologie wat ons help om verder te gaan as wat mense natuurlik kan doen. Ons kan oor lang afstande met mekaar kommunikeer of baie vinniger reis as wat ons ooit sou kon loop. In die antieke wêreld was dit die gode en godinne na wie mense gekyk het vir hulp met hierdie dinge. Maar in stories kon die hulp van 'n god dikwels 'n prys hê – gode en godinne kon net so gevaarlik wees as wat hulle behulpsaam was.

Chahk Maak Die Mielieberge Oop

Die Maya-mense was so honger dat hul mae gebrul het in plaas van grom, en hulle kon skaars meer as 'n paar treë stap. Hulle het deur hul land gesoek na iets meer as 'n klein handjie vol bessies en blare.

Maar hulle het niks gevind nie. Elke keer as hulle verby 'n dier gestap het wat gelyk het asof dit daardie dag 'n maaltyd geëet het – 'n aap met 'n ronde maag, of 'n ara met blink vere, of 'n besondere vet skilpad – het hulle gesmeek dat die diere die mense die bron van sy kos moes wys. Maar die diere het nooit ingestem nie.

Een van hierdie diere was 'n grys jakkals, wat doelbewus gestop en haar lippe gelek het elke keer as sy 'n groep honger mense teëgekom het. Wanneer hulle gevra het wat sy geëet het, het sy hulle vertel van 'n graan genaamd mielies wat haar versadig gemaak het en haar die hele dag aan die gang gehou het.

Die mense sou hul koppe skud en kreun, want hulle het nog nooit van hierdie magiese gewas gehoor nie en hulle was seker dat die grys jakkals vir hulle moes lieg, soos sy dikwels gedoen het.

Maar nadat die son ondergegaan het, terwyl die res van die Maya hul bes probeer het om op 'n leë maag te slaap, het een vrou besluit om die jakkals te volg om uit te vind of die magiese graan werklik bestaan.

Met net die sterre om haar pad te verlig, het sy 'n mantel oor haar klere aangetrek, haar hare in 'n lang vlegsels gedraai om dit uit haar oë te hou, en die donkerte ingegaan. Dit het haar nie lank geneem om die jakkals te vind nie, wat elke oggend en elke aand dieselfde roete langs dieselfde rots gevat het.

Die vrou het die jakkals uit die dorp en na die berge toe gevolg. Elke keer as die jakkals gestop en rondgekyk het, het die vrou agter een van die takke van 'n seibaboom weggekruip.

Uiteindelik het die jakkals by die grootste berg aangekom en gestop. Die vrou het agter 'n groot rots gaan hurk en gekyk hoe die jakkals haar tong uit haar mond en weer terug in haar mond trek. Sy het dit keer op keer gedoen, en die vrou kon sien dat die jakkals iets geëet het, alhoewel sy nie kon sien wat dit was nie. Sy het daar gebly totdat die nag op sy donkerste was, en die jakkals het teruggegaan huis toe op dieselfde roete as wat sy gekom het.

Toe het die vrou agter die rots uitgegly en na die onderkant van die berg geloop. Aan die voet van die berg was daar 'n klein kraak in die rots, en sy kon twee rye miere sien wat in en uit beweeg. Die miere wat uitkom, het ... iets gedra. Maar die vrou het nie geweet wat dit was nie.

Elke mier het iets goudegeel gedra, wat rofweg die grootte en vorm van 'n menslike tand gehad het. Sy het een opgetel. Sy was so honger dat sy nie eens gestop het om te dink dat dit dalk gevaarlik kon wees om dit te eet nie – wat gelukkig nie die geval was nie, soos sy ontdek het toe sy dit in haar mond gesit en gekou het. Sy het meer en meer van die magiese korrels van die miere afgepluk wat hulle gedra het, en sy het – vir die eerste keer in haar lewe – begin voel dat sy versadig is.

Maar, soos sy voller geword het, het die vrou kwaad geword. Al die diere het hierdie magiese graan 'n geheim gehou, terwyl die mense van honger omgekom het. Sy het een van die miere gegryp en hom opgehou. 'Hoe durf jy,' het sy gesê, 'hierdie graan vir julleself hou, terwyl kinders honger ly?' Die mier was vreesbevange, en hy kon nie eens asem haal om haar vraag te beantwoord nie, want sy het die middel van sy lyf styf met haar twee vingers vasgeklem.

Toe die vrou besef dat die mier nie kon antwoord nie, het sy hom terug op die grond gesit en terwyl hy weg gehardloop het, het hy uitgeroep: 'Die kraak in die rots is veel te klein. Daar is geen manier waarop selfs die kleinste mens deur die opening in die mielieberg sou pas nie.'

Toe sy dit sê, het die mier 'n sug van verligting gesug – hy het hierdie keer sy ontmoeting met die mense oorleef, maar sy lyf sou nooit weer dieselfde wees nie. Vir die res van die tyd sou die liggame van miere in twee gedeeltes wees, asof iemand hulle styf in die middel met hul vingers geknyp het.

Die vrou het na die klein opening gekyk waardeur die miere maklik beweeg het en sy moes erken dat die mier reg was. Sy het na die gode geroep. Sy het om verskoning gevra vir hoe wreed sy teenoor die mier was en vir die feit dat sy die jakkals nie vertrou het nie – en sy het die gode gesmeek om die opening in die mielieberg groter te maak sodat die honger mense kon ingaan.

Chahk, die god van die reën, was die eerste wat die vrou se gebed gehoor het. Hy het geglo dat die vrou regtig haar verskoning bedoel het en in die toekoms vriendeliker teenoor die diere sou wees. Hy het besluit om die mense te help.

Hy het een van sy arms opgelig en 'n weerligstraal bo sy kop opgelig. Dit het die berg se kruin met 'n slag getref wat anders was as enigiets wat die vrou al ooit gehoor het.

Die berg het in twee geskeur en hope mielies en sade vir nuwe plante in die middel onthul. Die vrou het terug na die dorp gehardloop om die goeie nuus te bring. Sy het die ander mense omhels en vir hulle gesê dat niemand ooit weer honger hoef te wees nie.

Standbeeld, 14de of 15de Eeu

Hierdie kop van die reën en god Chahk (of Tlaloc vir die Asteke), is uit klip gekerf wat gevorm het ná 'n vulkaniese uitbarsting.

Die Maya-Mense

Die Maya is 'n volk wat in suidelike Meksiko, Guatemala, Belize, El Salvador en westelike Honduras woon. Hulle het ongeveer 500 v.C. begin om stede en seremoniële sentrums te bou en het baie indrukwekkende vooruitgang in kuns, argitektuur, wiskunde en sterrekunde gemaak. Sedert die 16de eeu, toe hulle begin gekoloniseer is deur Spaanse setlaars, het hulle gesukkel om hul kultuur en lewenswyse te behou.

Gode en Godinne

Ons ken die name van ongeveer 250 Maya-gode en -godinne. Ixchel is die godin van medisyne en Yum Kaax is die god van die wilde diere. Die Maya het gode gehad om te sorg vir die dinge wat vir hulle die belangrikste was. Baie van hierdie gode hou verband met boerdery, want die mense se hoofbron van voedsel was wat hulle op die land kon kweek. Hierdie standbeeld is die god van sjokolade! Jy kan 'n kakaovrug aan sy gordel sien.

Kalender

Die Maya het 'n kalender gebruik wat na bewering deur die god Itzamna aan die Maya-volk gebring is. Die kalender het uit drie ineengeskakelde siklusse bestaan. Een was 'n sonjaar van 365-dae, soortgelyk aan die jaar wat ons vandag gebruik om tyd aan te dui. Anders as die kalender wat ons vandag gebruik, het die Maya-mense egter hierdie 365 dae in agtien maande van twintig dae verdeel, en vyf oorblywende 'ongelukkige' dae.

Getalle en Skryfwerk

Die Maya-getalstelsel is gebaseer op baie eenvoudige simbole, maar kon gebruik word om groot getalle baie akkuraat te bereken. Die antieke Maya het net drie simbole gebruik om al die getalle op te maak: 'n kol wat 1 verteenwoordig het, 'n lyn wat 5 verteenwoordig het, en 'n prentjie van 'n dop wat vir nul gestaan het.

0	1	2	3	4
	•	••	•••	••••
5	6	7	8	9
—	—•	—••	—•••	—••••
10	11	12	13	14
==	==•	==••	==•••	==••••
15	16	17	18	19
===	===•	===••	===•••	===••••

Goddelike Konings

Maya-gebied was dikwels betwis deur heersers wat hulleself "goddelik" of godagtig genoem het. In hierdie beeld sit die koning op 'n troon. Hy dra 'n geveerde hooftooi, wat wys dat hy ryk en magtig was. Die Maya was so lief vir vere dat hulle 'n geveerde god gehad het, genaamd Kukulcan.

Die beeldhouwerk is gemaak van jadeïet, 'n waardevolle edelsteen. Die kleur het die natuur vir die Maya-mense gesimboliseer. Hulle het krale gemaak van jade in die monde van mense gesit wat gesterf het.

Maya Koningin

Die vrou in hierdie voorwerp is waarskynlik koninklik – ons kan dit sê deur te kyk na die groot halsnoer om haar nek en haar ingewikkelde kopband. Die binnekant van hierdie gekerfde beeldjie is hol en gevul met keramiekballetjies sodat dit as 'n musiekinstrument, soos 'n ratel, gespeel kan word.

Wierook

Maya-mense het wierook gebrand tydens hul godsdienstige seremonies en rituele. Hierdie voorwerp – 'n 'incensario' genoem – is gebruik om rookwolke te produseer.

Piramides

Die Maya-mense het groot piramidestrukture gebou, soortgelyk aan dié van die antieke Egiptenare, maar met 'n plat bokant. Baie verskillende antieke Suid-Amerikaanse kulture het indrukwekkende tempels gebou. Die Colima-mense van antieke Mexiko het modelle van hul tempels agtergelaat sodat ons 'n idee kan kry van hoe hulle gelyk het voordat hulle verval het as gevolg van tyd, weer en vernietiging deur indringers.

THINK

DIGITAL ACADEMY

